

Proludium operis

^{4. 7.} Ut enim apud hebraea dictionaria habes, & ab Oleastro docte observatum video, hebraicum verbum *napach*, quod pro *inspirare* ponitur, significat *flatum emittere*, sive *dii quis vivit*, sive *dum quis moritur*. De priori significacione, plura suppetunt testimonia: de posteriori est locus

Jer. 15. 19. *defecit anima ejus*: hebraicē *na-pechah*, id est, *efflata est*, *expiravit*, sive *animā emisit*. Significat etiam idem verbum, *affligere*.

Job. 20. 26. *Job. 31. 39.* & *animā agricolarum ejus afflisi*. Nec non succendere: *Job. 20. 26.* *ignis*, qui non succenditur. *Jere. 1. 13.* *ollam succensam*, sive, ut multi vertunt, *sufflatam*. Pro *spiraculum* ponitur hebraea vox *nismath*, & chaldaica *nischmeta*, id est spiramentum, halitus, flatus, spiritus, qui emittitur in morte. Multi Hebreorū, teste Kimchi apud Fagium, censem, vocē *nismath* derivari a *samaim*, quod *cēlos* significat, eo quod sit flatus, seu spiritus cælestis proficiens, nihil obstante, quod diverse sunt radices, quia multa ita si modi sunt in scriptura. Pro *vīta*, est hebraicē *chaim*, id est, *vitarum*: *emphasis* continet; volunt enim quidam eo significari duplē illam vitam, præsentis, & futuri sæculi: & Hiskuni in suo commentario adnotavit, *Chaim* adiici, ad significandam animæ immortalitatem, quod ea in æternum vivat, & non intereat sicut corpus.

*Hominis vita id spe-
ctat ut pro Deo impen-
datur.*

19 His cursim prælibatis, liquido constat apud omnes, sermonem hīc esse de animæ rationalis creatione per hieroglyphicum inspiracionis à Deo productæ. Cæterum addiderim, non absque mysterio positum illud verbum *napach*, flatum etiam significans emissum ab illo qui moritur. Licet enim ea Dei viventis inspiratione datum homini sit halitus, quo vivere posset; Christi tamen hominis futuri, nec non suorum Martyrū mors quadammodo præsignabatur: quasi eo spectaret hominis creatio, & vita; ut hanc pro Deo una cum sanguine gloriouse profunderet. Atqui Verbum divinum, ad illud opus, humanam effigiem præ se habebat, umbratili quadam crucifixi specie indutum: flatum humano more immitebat, illum scilicet, qui emitte solet, sive dum quis vivit, sive quis moritur: spiritum immisit illi non absimilem, quem cruci postmodum suffixus emisit, & de quo Evangelistæ: *Marci 15. 37.* *expiravit*: *Matt. 27. 50.* *emisit spiritum*: hoc enim significat propriè verbum *napach*. Quo non obcurè portendebatur, homines creari, & animari, ut Christi exemplo spiritum emittentis, spiritum ipsi emitterent, mortem pro fide catholica oppentes. Et fortè hoc illud est, quod *S. Anaf.* *Syna.* lib. 6. Hexam. circa finem observat premens illa, & fecit Deus hominem, ad Dei imaginem fecit illum, sic rectè: *hoc est*, *Christi imaginē*, & præfigurationem. Compositum fecit hominē, mortalem, & immortalem, asperabilem, & non asperabilem; interius obnoxium, & in quem non cadit interius. Quasi homo ad Christi imaginem, ideo dicatur factus, quia & spiritum accepit, quo viveret; & corpus, quod mortem pro Deo subire posset. Nec mirum, quod mors hæc tantopere in conspectu Dei pretiosa eo ipso vita spiraculo exprimatur; cum vita potius æterna, quam mors temporalis sit, & dici debeat, ut quæ perennis gloriæ initium. Ut enim eleganter *S. Petrus Damianus* ser. 32. de *S. Apolinare Martyre*: *mirabilis*, & *stupenda victoria est*, ubi *vivit qui occiditur*, *surgit qui deiicitur*, ubi *mors evaditur*, cum *subiit*; *vita incipit*, cum *finitur*.

20 Illud absque notatiuncula haud præ-

reundum: *spiraculum* vita, seu *vitarum* à Deo in homines immisum, esse *Spiritum Sanctum*, non quia anima sit quedam divina substantia particula (ut nonnulli fixere) sed quia divina gratia, iustitia, sive sanctitate, nec non infusis aliis virutibus, & *Spiritus Sancti* donis in ortu ipso suo donata est, ut latè, & eruditè efficit Bellarminus tom. 4. lib. de gratia primi hominis c. 3. Hinc Christus Dominus Apostolis suis *Spiritu Sancti* communicando, *infusavit* in eos dicens, *accipite Spiritum Sanctum*. Et Author Hiskuni, (ut refert Fagius) in suo commentario, illam inspirationem de sacro Dei Spiritu intelligit, sic inquires; *cum sua inspiratione, quæ est Spiritus S. inspiravit Deus in hominē, qualiter non spiravit in nares ullius creature*. Proinde *S. Cyrill.* Hierosol. cat. 17. loquens de Spiritu S. adventu in die Pentecostes per symbolū advenientis Spiritus vehementis, præclarè dixit: *sufflatio Dei, cum obscurata est per peccatum, nova indigebat spiratione*. At qui data Apostolis, & Martyribus est hæc inspiratio, ut generose tormenta subirent, & mortem; utque præstantiori fruerentur vita. Unde *Irenaeus* lib. 5. c. 9. *Martyres testatur, & contemnunt mortem, non secundum infirmitatem carnis, sed secundum quod promptus est spiritus. Infirmitas enim carnis absorpta, potentem ostendit spiritum. Spiritus autem rursus absorbens infirmitatem, hereditate possidet carnem in se, & ex utrisque factus est vivens homo. Vivens quidem propter participationem spiritus, homo autem propter substantiam carnis*. Singula verba singulas rationis trutinas expostulant, quibus penderentur. Universim illud sibi vult *Irenaeus*; compingi ab Spiritu S. perfectum hominem, sed maximè Martyrem, quem mirè roborat, & animat in pugna, & morte, Martyri est divinus ille spiritus ad instar vitalis spiraculi, quo caro roboratur, absorpta omnino carnis infirmitate: est illi admodum animæ supernaturalis, & principalis; unde Martyr est verè vivens, etiam si moriatur; imò dum vivit, non tam rationali animo vivit, quam divino hoc spiritu. Inde conformitas carnis cum Dei Verbo. Lege Apostololum c. 8. epist. ad Romanos, ubi vires spiritus Christi mirifice commendat.

§. V.

Eva fabricatio Martyres quoque spectans.

21 Nambulabat Adamus in paradiſo solitarius, delicias sibi à Deo præparatas attinuit contemplabatur: & ecce illi Dominus de fabricanda muliere deliberans: *non est bonum hominem esse solum: faciamus ei adjutorium simile sibi*. Quid ergo? Ad novum hoc opus accingitur. Atque in primis immittit Adamo somnum; quem supernaturem, ac planè divinum sacri vocitare solent Interpretes; & ab antiquis Patribus, præsertim Gracis, *ecstasis* appellatur; *Adamō ecstasis.* qua voce usi sunt LXX. seniores. Hebraicē est *thardemach*, quod significat somnum profundissimum, fortē, gravem. Somnus erat arcanus, quo Adamus à sensu fruitionibus liber vidit arcana, particeps spiritualium; & coelestium, atque adeò futurorum Ecclesiæ catholicae eventum: *cedidit ecstasis super Adamum: Spiritus sancti vis operatrix Prophetæ*: ait Tertull. lib. de anima c. 11. & *S. Augusti* l. 9. de genesi, ad litte. c. 19. ad id immissam Adamo ecstasi illam putat; ut & ipsius mens per ecstasim particeps fieret tanquam Angelicæ curiæ, & intrans in sanctuarium Dei intelligeret novissima.

22 Solet

Barcep. *spiraclum vita Spiritus S. à quo carnis infirmitas in Mar. tyibus ab. sorp. P. Bellar.*

Barcep.

*Imago mor-
tis in Ada-
mo dormien-
te.*

*P. Mendo-
zo.*

Tertull.

*Christi, &
Martyrum
neces adum-
brabat.*

Gene. 2. 21.

S. Synai.

*Deus costam
unde Eva,
sanctificata
vix.*

*Formata
Ecclesia ex
Christi late-
re, in Cruce*

Cap. I. §. V.

7

cam; quæ sacramentum quoddam fuit, sive di- mortui: vinissimum secretum, & arcanum Ecclesiæ my- Ad Ephe- sterium, ex Christo dormiente, id est mortuo, s. 32. efformandæ. Optimè S. Bern. ser. 2. de septuag. S. Bern. rediens indicat quod abiisse, dum tanquam ebris de cella vinaria veniens, & eructans illud magnum sacramenū, quod tanto post in Christo, & Ecclesia Apostolus commendavit, hoc nunc os ex offibis meis. Introductum, inquit, Adamum in abstrusam vini cellā, seu penetralia divina; ubi occulta Dei mysteria inspexit, illa signatim, quæ Christum crucifixum, & Martyres spectant. Hos vidit in abdita illa cella commorantes, gustato yno Christi, suavissimo alleatos, inebriatos, & sobrios, generosè tormenta omnia perferre, sanguinem, & vitæ profundere: hos vidit ex latere Christi dormientis transverberato efformari robustos, fortes, potentes, invincibles. Dormit Adam (inquit S. Augu.) ut fiat Eva, S. Augustus.

25 Atqui in illis verbis, tulit unam de costis, pro costis est hebraea vox *selaa*, in plurali *selaoth*, quæ significat etiam *latus*, imò & *plagam*, seu *plagis*, ut videre est in hebraicis Dictionariis. *Eva ex illis de plagiis.* Unde effiri commode potest, tulit unam de plagiis; & adificavit plagam, quam tulerat de Adam in mulierem. Ut sic allusio fiat ad unam de Christi plagiis, quæ lanceæ ferro inflicta est in ejus latere, unde adificatur Ecclesia, quæ in suis præsertim Martyribus appetat quasi ex plaga verè magna, & fulo ubertum sanguine ef- formata. Proinde nonnulli Ecclesiæ Doctores præsignari censem opus Martyrii egregium in eo sanguine, qui ex aperto Christi latere profluxit. Sic *S. Cyrill.* Hierosol. catech. 3. & 13. & *S. Paulinus* in Martyrio de *S. Genesio*, Tertull. lib. de Baptismo c. 16. *Rufinus* in symbo- *S. Hieron.* lum, & *S. Hiero.* ep. 83. *cum ad occasum, latus Christi percutitur lancea, Baptismi, atque Martyrii sacramenta funduntur.* Vides qua ratione ex dormientis Christi latere lancea perforato Martyrii sacramentum effluxerit, quo Martyrum Ecclesia adificatur, ad Christi crucifixi i- militudinem vulnerata, & sanguinea?

26 Hinc eximiam Martyrum fortitudinem, & constantiam, ad horrendam tormentorum irrogationem, ostendi putaverim ossa illa matre, ex qua Eva dicitur constructa. Sat esset in hujus rei confirmationem referre *S. Martyris Julite* verba apud *S. Basii* hom. de ejus laudibus, qui virilem tantæ Heroine commendans for- titudinem, sic loquentem inducit. *Est sicut mulier ab opifice creata per quæ ac vir capax vir- teria ex qua-
tutis. Quid enim viri est? An non consanguineæ, Eva, ossa & ipsæ sumus viris per omnia? Non enim ad con-
siderandum mulier sola est assumpta caro, sed & os ex offibis: quo fit, ut & ipsæ Domino nihil minus ac viri redhibere debeamus firmitatem sibi, atque constantiam, nec non in adversis pa-
tientiam. Expende unde firmitatis, & constantiae in Christiana pietate propaganda, & inter durissima quæque tormenta, patientie argumen- tum deduxerit fortissima Julite; nempe quia ad primæ mulieris conditio non sola caro, sed os ex offibis depromptum est. Quia id sibi voluerit, in osse illa materia præsignari Martyrum fortitudinem, & constantiam ad Martyrium, opus fortitudinis egregium.*

27 Et quidem, os ob innatam soliditatem, & durius

Synaita.

*Fecit homi-
nem D. us
mortalem, &
immortale.*

*S. Per.
Damia.*

Proludium operis

duritatem commodum est fortitudinis, & constantiae symbolum; ut Magnus observat Gregorius lib. 5. Moral. c. 23. & lib. 20. c. 21. & l. 23. c. 16. & c. 28. dum premit illud Helius adatum ad Job ulceratum: *tabescat caro illius, & ossa, quae tecta fuerant, nudabuntur*; ita ar-
gutē: *cum enim flagellis prementibus omnis exterior voluptas atteritur, interna fortitudinis ossa nudantur. Quid autem hoc loco carnis nomine, nisi ipsa delectatio carnis accipitur?* Vel quid per ossa, nisi virtutes anima designantur? *Tabescit ergo caro & ossa nudantur, quia dum flagellis arguentibus carnalis delectatio extenuatur, ea, quae dudum, quasi sub carne lauerant virtutum fortia, patefunt.* Decus nostrum exterius ipsa huius mundi adversitate fœdatur, sed quid in nobis intrinsecus latebat, ostenditur. Cæsis namque Apostolis denunciatur est, ne loquerentur ultra in nomine Jesu; sed magna exultatione gavisi sunt, quod digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati, suisque adversariis cum fiducia responderunt: obediens oportet Deo magis, quam hominibus. Ecce inter adversa validius fidei robur emicuit: ecce concisa est integritas carni, sed patefacta sunt ossa virtutum. En tibi qua ratione Martyres dici possunt ex offesa fabricati materia, ob præstantissimam utique in subeundis cruciatibus, & morte immanissima, fortitudinem, & constantiam. Carnificinam subeunt, sed hoc non infirmitatis opus, sed eximiae fortitudinis argumentum: sic enim offe-
sam esse ostendunt ipsorum fabricam, & fidei robur ostentant. Bellissimè proinde in Martyres cadunt illa Jeremiæ verba thren. 4. 7. candidiores Nazarei ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo. Pro nitidores latte. codices LXX. juxta nonnullorum disputationem, legunt: *sicut lac coagulati sunt.* Alii, ut Orig. seorsim legunt *supradicti*, id est igniti, igne probati, & excocti sunt. Alii, ut Codices Vaticani vertunt, rubuerunt. Subexit Jeremias, rubicundiores ebore antiquo. Hebraicè, ossa ex angulis, id est ex fortioribus, quale est ebur antiquum: uti Del Rio explicat. Syrus transfert rubefacta sunt ossa eorum sardoniche: Arabicus, *præsario*. Hunc ruborem, seu colorem sanguineum ad Martyres spectare putat Rupertus relatus à Ghislerio ad haec Jeremiæ verba, in catena ex veteribus Patribus: *sed & cum candidi, & nitidi essent* (ait Rupertus) *passionibus superadditis quandam purpureum contraxerunt ruborem.* Cæterum, non caret mysterio assimilari Martyres ebori, id est ossibus elephanti, quæ soliditate, magnitudine, & pretio excellunt, & vocantur ossa antonomasticè. Illud designari putandum est: Martyres sanctissimos, & purpureo sanguinis colore splendere, & cæteris præstare fortitudine, & constantiam: adeò esse robustos, ac fides soliditate præditos, ac si essent omnino ex ebore, sive elephanti ossibus fabricati. Lege infra n. 560. S. Hieronymi interpretationem ad illa, Ps. 44. verba: *à domibus eburneis*, quæ ad Martyrum pessiones revocat elegantissimè, & vide S. Chrysostomum homi. in 40. MM.

28 Verum, unde tanta Martyribus fortudo? Sanè non aliunde, quam à Christo paciente, in Cruce dormiente, & confecto vulneribus. Ait inquires, infirmus ille appetet, & pavidus, sive in horto orans, sive in Cruce pendens. Sapientia infirmitatem, & pavorem p. se tulit: sed nostra, non sua, hæc infirmitas, & pavor est.

O fortitudinis symbolum.
Officii Martyns sunt.

Thre. 4.7.

P. Del Rio.

Ruper.

S. Hieron.

Infirmitas Christi est carnificinae in eos exprimitæ terrorē. Hoc enim sublatentis mysterii facer exprimit textus, dum pro costa ad Evæ formationem adempta, carnem tuisse restitutam affirmat. Qua de re preclaris simè S. August. tract. 15. in Joan. & lib. 9. de Gene. ad litte. c. 18. S. Petrus Dam. ser. 66. de S. Columba, & S. Anaf. Synai. lib. 9. in Hexa. ubi ita: *Dici posunt duas costæ Christi secundi Adami, ejus Divinitas, & Humanitas: altera quidem (nempe caro) subjecta, & superata à somno mortis: Divinitas vero non subjecta, & superata à somno mortis, sed aliorum subjecta altera costa carnis.* Quam quidem cum accepisset Deus, edificavit eam in mulierem Ecclesiam, & pro ea replevit Christi carnem: nam cum nos impertiuit Divinitatem, vicissim à nobis accepit carnem. De qua permutatione Deo dicebat David, aduersus Judæos exclamans, & dicens: *exprobraverunt commutationem Christi tui, hoc est carnem filii afficerunt probro, & contumeliam.* Etenim, quid fortius, quid ipsa Divinitate robustius nulli unquam adversitati cedente? Nobiscum commutatione mirabiliter inuit commercium: nostram ipse suscepit infirmitatem, carnem induens, ut tormenta, & mortem verissimè subiret: largitus ille nobis est suæ divinitatis robur eximum, ut quasi ex ipsa divinitatis fortitudine per gratiam compacti Martyrium perferre, & mortem oppetrere in fidei causa possemus, omni ingruente adversitate superiores. Idcirco Martyres, (ut alibi ostendo) vocantur ab Isaia c. 61. 3. Fortes iustitiae: hebraicè est: *Dei iustitiae: ac si ea fortitudine, quæ est Dei propria, Martyres induantur.* Verissimè ergo cadit in hos Christi Athletas strenuissimos, quod S. Nazian. prædicat de SS. quadraginta Martyribus orat. 2. de illorum laudibus: *homines (si modò homines dicendi, qui tanta magnitudine indolis excelluerunt) milites Christi, tamquam puerilem quandam amenitatem deridebant, perinde ac si non corpora verberibus præberent, sed corporum umbras.* Qui cum carne carnem deviciunt, & contemptu mortis, omnes tyrannorum terrores magnitudine animi superassent, humana conditione superiores visi sunt.

29 Ut vero concludam: Eva ad Adami exemplar, & similitudinem constructa, adjutorium appellatur: *faciamus ei adjutorium simile sibi.* Onkelus Chaldaeus Interpres effert: *faciam ei fulcrum, seu sustentaculum è regione illi.* Quod scilicet adjumento sit perinde ac si duo in levando magno aliquo onere sibi mutuas manus porrigit auxiliatrices, uti Paulus Barce. Fagi. explicat. Cui consonat Moses Barcepha de paradiiso p. 1. c. 28. *famina ut in latis, ita & in adversis ferendis sociam se viro præstare, inique onera omnia subire debet.* Ex hebreo, pro simile sibi, vertas secundum ejus aspectum: vel quod sit coram eo. LXX. habent secundum eum: alii quasi eum. Qua translationum varietate ostenditur, Eva Adamo simillima non solum in animo, sed etiam in corpore. Atque adeò sicut de Adamo statuimus, fuisse ad Christi crucifixi imaginem efformatum, sic etiam de Eva. Præterquam quod ædificata Eva est ad Adami similitudinem, qui jam tunc somno, id est mortis imagine corruptus, Christi è Cruce pendentis, & mortui, typus erat. Et quidem, ædificata dicitur Ecclesia, in suis præfertim Martyribus, nam in his maximè servatur ædifici symmetria, seu proportio cum suo exem.

Martyres adiutorium simile Christo in ore portando.

S. Synai.

S. Synai.

S. Chrys.

exemplari, Christo videlicet in Cruce vulnerato, & mortuo. Inde Martyres, p. alii jure meritò vocitari debent adiutorium, fulcrum, sustentaculum, omnino simile Christo: mutuas enim sibi manus porrigit ad totius Ecclesiæ, & religionis Christianæ onus portandum etiam usque ad immanissimos cruciatus, & vitæ dispendium. Imo S. Anaf. Synai. lib. 9. in exam. putat, illa Dei verba non tam ad Eevam, quam ad Ecclesiam spectare, quæ est Christo adiutorium verissimum: nam qui est adiutor, est adiutor in periculis, & rebus adversis, ut qui vim repellat: & in Martyres cadit potissimum (ut liquet) qui non vi vim repellebant, sed in suis corporibus horrendos cruciatus perferentes æquo, ac letatissimo animo, vim tyrannorum illudabant. Ea propter eos appellat S. Chrysost. ser. in Iuventinum, & Maximum Martyres; columnas, & scopulos, & turres, & candelabra. Nam Ecclesiam sicut columnæ sustinent, sicut turres minuunt, & sicut scopuli omnes undarum assulitus repulerunt, multam interim ipsi servantes tranquillitatem: sicut luminaryna tenebras impietas discusserint; & sicut tauri, anima, promptitudineque eadem, stave Christi jugum traxere. Parco pluribus: ista sufficiant, ut ratum, firmumque maneat opus Martyrii egregium, laboriosum, ac divinisimum in accurata Adami, & Evæ formatione fuisse delineatum. Cui existimationi major adhuc splendor concilabitur ex his, quæ c. sequenti jam, edifero.

C A P U T I I .

Triumphus Martyrum de tartaro Dracone, propheticè celebratur à Deo, in ipsi mundi primordiis, & sacra scriptura vestibulo.

30 Ost calamitosam primorum Parentum ruinam, blandiente illis callidissima Dæmonis suâsione veri, finuosi, ac lubrifici Draconis organo utentis, adeò in horto supremus iudex, Deus ipse sub humana quadam forma: ad se evocat apostatas: rei gefæ rationem reddant, expostulat: excusationes illi inepte praetextunt, culpam tandem in serpente transientes. Numen vero divinum, ut eit futurorum præscius, quæ Ecclesiæ suæ glorias spectant; cùmque utrumque parentem tam accurate efformasset, eti lapsum prænoverit, quia videt Martyrum nubes divinitus motas pietatem distillaturas (ut ajet supra Chrysost.) illustre illud, ac princeps edidit vaticinium, serpenti, & ejus affectatoribus maledicens: *inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius; ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus.* Quod ad Martyrum triumphos de stygo Dracone, & ejus affectis infidelibus, & Christianorum persecutoribus reportatos pertinere reor atque evincere contendō: non absque ingenti sanè ipsorum Martyrum gloria sibi vindicantium priora Dei panegyrice vaticinantis verba.

S. I.

Heroina hæc mulier Christianam designat Ecclesiam; ejus semen Martyres sunt.

31 Hoc universum statui, necessum in pri- mis est ut verum præscripti vaticiniū sensum assequamur. At qui plurimorum Patrum

antiquorum mens est, mulieris nomine, de qua hic fermo habetur, præsignari orthodoxam Ecclesiam, semen vero illius esse pios ejusdem Ecclesiæ filios, qui Christi virtute suffulti victoriā reportaturi erant contra Diabolum, & Diaboli semen, infideles, & impios. Ita S. Au. S. August. gust. t. 1. de Genesi contra Manichæos, lib. 2. c. 18. t. 3. de Gene. ad litteram lib. 11. cap. 36. t. 8. in Ps. 48. v. 6. & in Psalm. 103. concione 4. premens illud v. 26. *Draco iste quem formati* Ps. 103. 26. *ad illudendum ei.* Sic etiam S. Hieron. diserte in traditi. hebraicis super Gene. & in Ps. 9. ad illa: *in convertendo inimicum meum retror sum;* & in c. 47. Ezech. v. 3. super illud, usque ad tales. Subscribunt S. Ambro. de fuga leculi c. 7. S. Greg. l. 1. in Job c. 19. S. Chrysost. hom. 17. in Gene. Ruper. lib. 2. de victoria Verbi Dei c. 17. S. Anaf. Syn. lib. 11. in Hexa. S. Beda. Hugo. de S. Victor. Rabanus, Interlinealis, & multi alii ex recentioribus. Est etiam hæc interpretatio Procopii Gazei super Genesim; qui ita fatur: semen diaboli intelligit eos, qui secundum ipsius imaginem conditi, & formati sunt. Semen mulieris dicit illos, qui ex ipsa nascuntur, & virtute prædicti sunt. Mulier namque typum gerit Ecclesiæ. Unde merito putat nostri Jacobus Gordonius to. 1. controversiarum, controv. 1. P. Gord. de Verbo Dei c. 17. hæc de Ecclesia, & p. suis fidelibus expositionem esse omnino litterariam.

32 Neque vero ea propter quidquæ detrahō celebri Sanctorum Patrum, & expositorum veterum, ac recentiorum sententiae, jure quidem optimo exsuffiantur, hoc Geneleos vaticinū ad Deiparam Virginem, & Christum ejus Filium spectare: sunt enim Jesus, & Maria partes Ecclesiæ principaliores, & apicem in illa tenent supremæ dignitatis, ac prouide quæ de Ecclesia universalis, & ejus filiis prædicari solent, in illis cadunt potissimum. Præterquam quod vera Christi Ecclesia nec consistere, aut quidquam boni præstare potest sine spiritu Christi, & sine suo supremo capite, qui est Christus: interveniente etiam Deiparæ patrocinio, quæ post Christum, fortissime contrivit Satanam caput; nobisque adjumento est ad conterendum stygum Draconem; ut paſſim proclamant sancti Ecclesiæ Proceres.

33 Statuo deinde, semen mulieris esse nominatum fortissimos Ecclesiæ Martyres, quorum hic de serpente, deceptore, & ejus semine, serpentigenis infidelibus, & hæreticis tantoperè illam oppugnantibus, victoria à Numine magno decantur. Ita sentire debent quotquot de p. Ecclesiæ fidelibus prædictionem hanc exponunt: cum Martyres sint præcipua, & excellentiora Ecclesiæ membra, qui suo sanguine, & vitæ dispedio, Dæmonis caput contriverant, & innumerous christianæ religioni peperere triumphos. Expressit mentem hanc nostram S. Anaf. Synaita lib. 11. in Hexam. S. Synaita ita luculent: non vides terribiles inimicitias hujus Christi uxoris Ecclesiæ, quas habet adversus serpente. Non vides impressionem, non vides certamen; idque cum tu primus experiaris? (loquitur cum Judæo, vel quovis alio Ecclesiæ hoste) Quid enim non moliris? quod genus pugnæ non excitas? quam autem manum non armas, ut eam obruas? Sed stat adhuc magis firma, & stabilis; & procedens adversus enses, Christum non negat: & in his omnibus superavimus, ut cum Paulo dicamus; &c. Subdit deinde. Quocirca, de cetero cum eo gerens inimicitias, & conversa ad proprium virum

Quempe